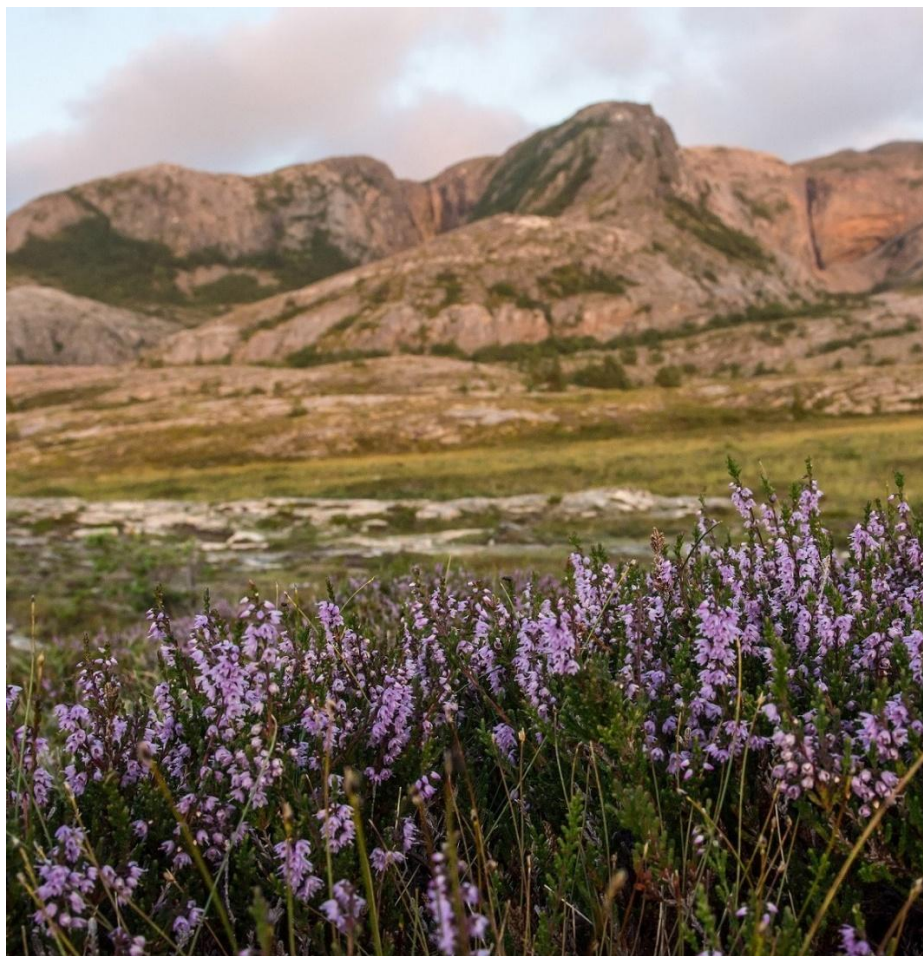

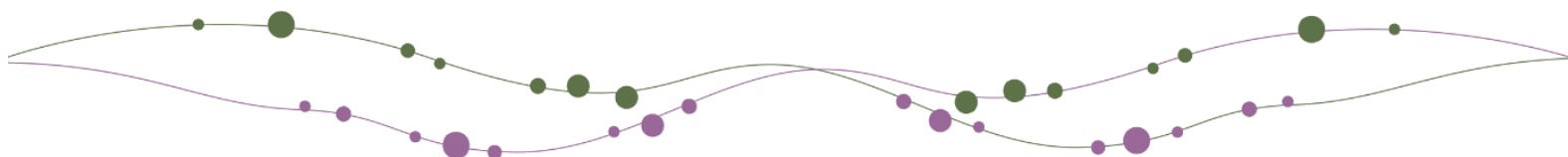

ÅFJORD
KOMMUNE

Tiltaksstrategier for bruk av midler til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) 2026

Revidert 15.12.2025

Formål og målgruppe for ordningen

I henhold til «Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket av 04.02.2004 er formålet med SMIL-midlene å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensingen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.

Tilskudd kan innvilges til foretak som oppfyller vilkåret for produksjonstilskudd og avløser tilskudd i jordbruket. Tilskudd kan også innvilges eier av landbrukseiendom dersom det er en produksjon på landbrukseiendommen som oppfyller vilkårene for produksjonstilskudd og avløser tilskudd i jordbruket.

Forvaltning i kommunen

Midlene overføres fra landbruksdirektoratet til statsforvalteren, som foretar en viderefordeling til kommunene på bakgrunn av bl.a. innmeldt behov, lokale retningslinjer, oppnådde resultater og gjennomføringsevne, kommunens areal, omfang av tiltak og antall eiere/drivere. Retningslinjene skal beskrive de lokale miljøutfordringer og prioritering av miljøtiltak.

Retningslinjene for Åfjord kommune synliggjør lokale miljøutfordringer og målsettinger, og som er utgangspunkt for prioritering av søknadene. Retningslinjene revideres årlig i samarbeid med faglagene i kommunen.

Prioritering

Tilskudd kan innvilges til foretak som oppfyller vilkårene i forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket. Midlene skal prioriteres til de viktigste tiltakene i landbruket i Åfjord, som kommer fram i de årlige lokale retningslinjene innenfor de rammene som kommer frem av forskrift.

Høyt prioritert er spesielt tiltak som bidrar til å ivareta kulturlandskapet og reduserer miljøbelastningen fra landbruket og som gir god miljøeffekt. Hydrotekniske tiltak for å bedre håndtering av overflatevann, redusert risiko for erosjon og flom, og forbedret vannmiljø. Slike tiltak blir prioritert høyt med hensyn til klimatilpasning, ressursbevaring og matproduksjon. Tiltak prioriteres der behovene er store og gir størst miljøeffekt. Aktive brukere prioriteres.

Føringer gitt i nasjonalt miljøprogram og regionalt miljøprogram blir også brukt for å få en god målretting av miljøinnsatsen ved prioritering av tiltak.

Tiltak

Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

Hovedmål: Større helhetlige prosjekter over større områder som gir gode konkrete kulturlandskaps og forurensningstiltak.

Åfjord kommune ønsker videre å stimulere til gode prosjekter innen forurensning og kulturlandskap for å øke målrettingen av miljøarbeidet i landbruket. Det er ønskelig med områdetiltak for eksempel knyttet til en grend eller vassdrag, hvor flere grunneiere samarbeider. Dette kan være fellestiltak som kan ha stor betydning for flere grunneiere. Dette gir mulighet for at gode kulturlandskap og forurensningstiltak kan løses i fellesskap.

Prosjekter rettet mot forurensning fra landbruksaktiviteter ønskes gjennomført for å imøtekomme arbeidet med tiltaksplanene i vannforvaltningsarbeidet.

Biologisk mangfold

Hovedmål: Ta vare på mangfoldet av planter og dyr i kulturlandskapet ved hjelp av skjøtselstiltak og tilrettelegging

Ta vare på kulturbetinget mangfold av planter og dyr i kulturlandskapet som er utvikla gjennom lang tids slått og beiting, slik som gamle slåtteenger. Ta vare på trua natur, utvalgte naturtyper og prioriterte arter er viktig for å ivareta det biologiske mangfoldet.

Fremmede arter er et økende problem og regnes som en stor trussel mot naturmangfoldet. Fremmede arter spres og tar helt over enkelte steder og fortrenger naturlig hjemhørende planter. Viktig å bekjempe fremmede arter for å redusere de negative konsekvensene for kulturlandskapet.

For naturmangfoldet og matproduksjonene er det viktig å sikre gode leveområder for pollinerende insekter i jordbrukets kulturlandskap.

Gammel kulturmark

Hovedmål: Restaurere og ta vare på gammel kulturmark med tilhørende miljøverdier gjennom lang tids bruk til slått og beite

Aktuelle tiltak er restaurering av gammel kulturmark ved rydding av vegetasjon og inngjerding og videre skjøtsel med beitedyr. For å ivareta gammel kulturmark kan det også for slike arealer benyttes Nofence på beitedyr for å foreta skjøtsel. Nofence enhetene må være tilpasset den gamle kulturmarka som skal skjøttes. Dette kan være aktuelt for arealer som ikke har mottatt AK- tilskudd.

Tilgjengelighet og opplevelseskvalitet.

Hovedmål: Legge til rette for rekreasjon og opplevelser i jordbrukets kulturlandskap gjennom ferdsel og friluftsliv.

Kulturlandskapet er viktig for et trivelig miljø og muligheten for friluftsliv og rekreasjon. Gamle stier med kulturhistorisk verdi er viktige tiltak som øker opplevelsesverdien i kulturlandskapet.

Tiltak som tilrettelegger for ferdsel, kan være utbedring, rydding og vedlikehold av stier i jordbruksområder og disse sikrer tilgjengeligheten til kulturminner og kulturmiljøer for allmenheten. Interessen er stor for merking av gamle stier, oppsetting av informasjonstavler, enkle bruer, rasteplasser, gapahuker og lignende tiltak for allmennheten.

Kulturminner og kulturmiljøer.

Hovedmål: Ta vare på spor etter menneskers virksomhet i kulturlandskapet gjennom tider, knytter seg til historiske hendelser, tro eller tradisjon.

Kulturminner kan bl.a. være bygninger, boplasser, hustufter, gravhauger, stakktufter og veger. Kulturmiljø kan bl.a. være gårdstun eller naustmiljø. Det er viktig med restaurering og skilting av kulturminner, å bevare kulturminnets opprinnelige elementer.

Kommunen består av mye tradisjonell kystbebyggelse med typiske kystgårder, naust og steingjerder. På mange av disse gårdsbrukene er drifta nedlagt og det er ikke lenger behov for alle bygningene i landbrukssammenheng. Det vil derfor bli en utfordring å ta vare på de mest verdifulle kulturminnene og kulturmiljøene i kommunen.

Kulturmiljøene endres ved at gårdsbruk legges ned og noen går sammen med store samdriftsfjøs. Mange tomme driftsbygninger, og det vil være en utfordring å vedlikeholde denne bygningssmassen.

Tiltak mot forurensning

Hovedmål: Landbruksproduksjon skal gjennom aktiv drift ivareta miljøet og redusere forurensning og risiko for forurensning fra jordbruket.

Klimaproblematikken i landbruket

God håndtering av overflatevann og riktig dimensjonering av hydrotekniske anlegg er viktige miljø og klimatilpasningstiltak. Tiltakene skal sikre godt vannmiljø i jordbrukspåvirkede vannforekomster, samt redusere ammoniakk og klimagass utslipp fra jordbruket.

Tiltak mot vannforurensning fra landbruksaktiviteter ønskes gjennomført for å følge opp vannforvaltningsarbeidet i kommunen. Hovedmålet er at alle vannforekomster skal oppnå en god økologisk og kjemisk status. Gjennom Nordre Fosen vannområde gjennomføres det ulike tiltak på bekker og sjø i kommunen. Kommunen ønsker å prioritere miljøtiltak som bidrar til å øke matproduksjonen.

Avrenning til vann.

Utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg, kumdammer, gjenåpning av bekkelukking m.m

Gamle steingrøfter er mange steder ødelagt pga. tyngre jordbruksutstyr, og det er problemer med defekte hoved avløp. Dette har medført forsumping og erosjon på dyrkajord.

Kommunen har mye nedbør, og det er av stor betydning for å drive landbruk i kommunen at de hydrotekniske anleggene er i tilfredsstillende stand. Dette vil fortsatt være en av hovedsatsningsoppgavene framover, og slike anlegg vil bli prioritert etter hvert som behovene melder seg. Dette kan bl.a. være inntaks og nedløpskummer, erosjonssikring av åpne løp, og opp- dimensjonering av lukka løp. Avskjæringsgrøfter kan omfattes i den grad dette ikke er en del av et ordinært større dreneringsarbeid. Tiltakene vil redusere risiko for erosjon og avrenning av næringsstoffer. Hydrotekniske tiltak i leirjord og korn områder har høy prioritet innenfor prioriterte vannområder.

Miljøplantinger og økologiske rensetiltak.

Miljøplantinger som le for eks. lagerplass for rundballer, lager for rundballplast, grenser mellom jordbruksareal kan også være aktuelle tiltak. Med økologiske rensetiltak, f.eks. fangdammer skal redusere erosjon og avrenning av næringsstoffer.

Omlegging fra drift med åpen åker til miljøvennlig og ekstensiv planteproduksjon.

Dette gjelder tiltak forbundet med omlegging til planteproduksjon som gir bedre beskyttelse mot erosjon.

Utslipp til luft

Dekke over eksisterende gjødsellager. Etablering av dekke demper utslipp til luft, særlig ammoniakk. Mange typer dekke kan utvide lagerkapasitet gjennom å lede nedbør vekk fra lageret. Det er et krav at det nyttes en løsning av varig karakter tilpasset det aktuelle lageret. Rensetiltak med biobed for å redusere tap av plantevernmidler kan være aktuelle tiltak.

Særskilte miljøtiltak i eller i tilknytning til eksisterende driftsbygning eller driftsopplegg.

Det er et behov for opparbeiding av lagerplasser for rundball med krav om at avrenning fra lageret samles opp i kum/gjødsellager. På grunn av store mengder landbruksplast er det også behov for lagerplass for plasten før innsamling. Dette for å hindre mikroplast i næringskjeder og forøple naturen. Tiltaket vil også hindre erosjon av jordbruksjord og avrenning til bekker og vassdrag.

Anbefalte tilskuddssatser:

■ *** §4 Planleggings- og tilretteleggingstiltak**

inntil 100 %, men bør normalt forutsettes medvirkning fra andre kilder.
Egeninnsats eller delfinansiering fra samarbeidspartnere

■ **§5 Kulturlandskapstiltak**

Biologisk mangfold/gammel kulturmark/beite

inntil 100 % for særskilte tiltak for å ivareta biologisk mangfold
trua natur, naturtyper og prioriterte arter
inntil 40 % av ryddearbeider og lignende
inntil 40 % av ”tekniske tiltak” som gjerder, opprensning av grøfter m. m
Inntil 40 % til elektronisk overvåkningsutstyr.
Inntil 40 % til bekjempelse av fremmed arter
Inntil 40 % til tiltak som legger til rette for pollinerende insekter

Tilgjengelighet og opplevelseskvalitet

Inntil 50 %
For tiltak med kostnad over kr 50 000,- kreves normalt 30 % delfinansiering.
Dugnadsarbeid godkjennes som delfinansiering

Kulturminner og kulturmiljøer

inntil 30 %
inntil 30 % for freda og verneverdige bygninger, tilskuddsbeløpet begrenses oppad til
kr. 200 000,- pr. tiltak.

■ **§5 Tiltak mot forurensning**

Avrenning til vann

inntil 60 % hydrotekniske anlegg
inntil 60 % erosjonssikring av elve- og bekkekanter
Inntil 60 % fangdammer og økologiske rensetiltak
inntil 40 % omlegging til ekstensiv planteproduksjon
inntil 50 % miljøplantinger m.m.
inntil 50 % andre miljøtiltak- avrenning fra rundballer, husdyrgjødsel

Utslipp til luft

inntil 50 % dekke over eksisterende gjødsellager.
Tilskuddsbeløpet begrenses oppad til kr. 200 000,- pr. tiltak.
inntil 50 % rensetiltak plantevernmidler biobed

*Ses i sammenheng med tiltaket som planlegges og prioriteres deretter.
Søknadsfrist 1. Mai og 15. August.